

секційне засідання:

Бухгалтерський облік, аналіз та аудит

Романів С.Р.,

к.е.н., доцент кафедри аудиту, ревізії та аналізу

Тернопільський національний економічний університет

м.Тернопіль, Україна

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ
КОНТРОЛІНГУ**

Контролінг – це принципово нова концепція інформації та управління, яку слід трактувати як обліково-аналітичну підсистему, реалізуючу синтез елементів обліку, аналізу, контролю і планування. Основні причини, що зумовили появу контролінгу, криються у необхідності гарантованого існування підприємства і пристосування його до змін і розвитку ринку та зовнішнього середовища. І як результат, вирішення таких питань пов'язане зі своєчасним отриманням інформації, яка сигналізуватиме про певні зміни відповідно.

Категорія «контролінг» походить від англ. «control», що в перекладі означає керівництво, регулювання, управління, контроль. Проте слід зауважити, що контролінг не слід однозначно трактувати як контроль, оскільки в його основі лежить бажання забезпечити успішне функціонування організаційної системи (підприємства) на перспективу шляхом:

- адаптації стратегічних цілей до змінних умов зовнішнього середовища;
- узгодження оперативних планів зі стратегічним планом розвитку підприємства;
- координації та інтеграції оперативних планів за різними бізнес-процесами;
- створення системи забезпечення менеджерів різних рівнів управління необхідною інформацією в оптимальні проміжки часу;

➤ створення системи контролю за виконанням планів та їх корегуванням і т.д.

Виходячи з вищесказаного, під контролінгом, з одного боку, слід розуміти синтез елементів обліку, аналізу, контролю, планування, реалізація яких забезпечує розробку альтернативних підходів при здійсненні оперативного і стратегічного управління процесом досягнення кінцевих цілей і результатів діяльності підприємства, а з іншого - концепцію ефективного управління фірмою і забезпечення її довгострокового існування [1, с.6; 2, с.15].

В основу сучасного контролінгу покладено певні принципи, узагальнені нами на рис.1.

Рис.1 Система принципів контролінгу (складено на основі [3, с.13-21; 4, с.291-301])

Слід відмітити, що основними компонентами сучасної концепції контролінгу є такі:

- філософія доходності (орієнтація на ефективну роботу підприємства у майбутньому);
- формування організаційної структури, зорієнтованої на досягнення стратегічних і тактичних цілей;
- створення інформаційної системи, яка є адекватною щодо завдань цільового управління;
- цикли контролінгу (ітеративні етапи планування, контролю виконання і прийняття відповідних рішень).

Контролінг як система включає такі основні аспекти (підсистеми):

- стратегічний контролінг, ціллю якого є забезпечення прибутковості і ліквідності підприємства шляхом виявлення причинно-наслідкових зв'язків при співставленні виручки від реалізації і витрат;
- оперативний контролінг, який забезпечує виживання і проведення антикризової політики та недопущення банкрутства підприємства.

Проте на практиці існує тісний взаємозв'язок між стратегічним та оперативним контролінгом, який завжди носить фундаментальний характер. Це пояснюється так: при стратегічній постановці питання визначально домінує проблема оперативного здійснення, і навпаки – оперативні проблеми доходності можуть бути невиявлені при недооцінці стратегічного підходу до вирішення певного питання.

Література:

1. Майер Е. Контроллинг как система мышления и управления / Майер Е.- М.:Финансы и статистика, 1983. – 96с.
2. Петренко С. Контроллинг : учеб.пособие / Петренко С.Н. – К.:Ника-Центр, Эльга, 2003. – 328с.
3. Пушкар М. Контролінг – інформаційна підсистема стратегічного менеджменту : монографія / Пушкар М.С., Пушкар Р.М. – Т.:Карт-бланш, 2004. – 370с.
4. Пушкар М. Креативний облік (створення інформації для менеджерів) : монографія / Пушкар М.С. - Т.:Карт-бланш, 2006. – 334с.